

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Затверджено
наказом ректора
від _____ № _____

ТИМЧАСОВИЙ СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ   **Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти**
(шостий рівень НРК України)

СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ   **Бакалавр**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ   **10 Природничі науки**

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ   **106 Географія**

Схвалено Вченою радою університету « ____ » _____ 2017 року,
протокол № ____

I. Преамбула

Тимчасовий стандарт підготовки	<u>бакалавра</u>
за спеціальністю	<u>106 «Географія»</u>
за освітніми програмами	<u>«Географія», «Географія рекреації та туризму»</u>
Тип диплому	<u>одиничний</u>
Обсяг програми	<u>240 кредитів ЄКТС</u>
Нормативний термін навчання	<u>4 роки (на основі повної загальної середньої освіти)</u>

II. Загальна характеристика

2.1	<i>Рівень вищої освіти</i>	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти (шостий рівень НРК України)
2.2	<i>Ступінь, що присвоюється</i>	Бакалавр
2.3	<i>Галузь знань</i>	10. Природничі науки
2.4	<i>Спеціальність</i>	106. Географія
2.5	<i>Освітня кваліфікація</i>	Бакалавр Географії за спеціалізацією Географія, Бакалавр Географії за спеціалізацією Економічна та соціальна географія, Бакалавр Географії за спеціалізацією Картографія, ГІС і ДЗЗ, Бакалавр Географії за спеціалізацією Географія рекреації та туризму <i>Примітка: назва спеціалізації визначається вищим навчальним закладом і ґрунтується на предметній області, освітній програмі.</i>
2.6	<i>Професійна кваліфікація</i>	-
	<i>Кваліфікація в дипломі</i>	Бакалавр Географії за спеціалізацією (назва спеціалізації), вчитель географії
2.7	<i>Опис предметної області</i>	Географія – області дослідження Землі як комплексної планетарної системи, її геосфер, процесів і явищ, що в них відбуваються
	<i>- Об'єкт вивчення:</i>	Природні та антропогенні об'єкти, процеси та явища у геосферах у взаємозв'язку, перетвореннях і розвитку в просторі і часі.
	<i>- Цілі навчання:</i>	Високопрофесійна теоретична та практична підготовка з базових фахових знань для виконання професійних завдань та обов'язків прикладного характеру в галузі сучасної географічної науки та викладання географічних дисциплін у середніх загальноосвітніх і спеціалізованих навчальних закладах
	<i>- Теоретичний зміст предметної області:</i>	Знання щодо будови, складу, розвитку геосфер Землі, явищ і процесів, що в них відбуваються. Базові знання з природничих наук, інформаційних технологій в обсязі, необхідному для дослідження природних та антропогенних об'єктів та процесів у геосферах.
	<i>- Методи, методика та технології:</i>	методи натурного, прямого та опосередкованого, безпосереднього лабораторного або дистанційного дослідження компонентів геосфер, процесів і явищ, методи моделювання та опрацювання інформації.
	<i>- Інструменти та</i>	Обладнання та устаткування, необхідне для

	<i>обладнання:</i>	польового/лабораторного/дистанційного дослідження складу, будови і властивостей геосфер та їхніх компонентів (у відповідності до спеціалізації).
2.8	<i>Академічні права випускників</i>	Продовження навчання на другому рівні вищої освіти. Набуття часткових кваліфікацій за іншими спеціальностями в системі післядипломної освіти.
2.9	<i>Працевлаштування випускників</i>	Професійна діяльність в галузях топографо-геодезичних робіт, гідрології, метеорології, географії, соціально-економічної географії, сфері надання туристичних послуг, викладання та інших.

3. Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти

3.1	<p>Обсяг освітньої програми бакалавра:</p> <ul style="list-style-type: none"> - на базі повної загальної середньої освіти з терміном навчання 11 років становить 240 кредитів ЄКТС; - на базі повної загальної середньої освіти для іноземних студентів становить 240 кредитів ЄКТС; - на базі ступеня молодшого бакалавра становить 180-120 кредитів ЄКТС у залежності від фахової підготовки. <p>Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, визначених стандартом вищої освіти.</p> <p>Мінімальний обсяг навчальних і виробничих практик – 10 % обсягу програми.</p>
-----	---

IV. Перелік компетентностей випускника

4.1	<i>Інтегральна компетентність</i>	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності географа або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження природних та антропогенних об'єктів та процесів із використанням комплексу міждисциплінарних даних та за умовами недостатності інформації
4.2	<i>Загальні компетентності</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Базові знання фундаментальних наук в обсязі, необхідному для засвоєння географічних дисциплін; 2. Здатність використання інформаційних технологій, навички застосування програмних засобів; 3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; 4. Здатність вчитися і бути сучасно освіченим, усвідомлювати можливість навчання впродовж життя; 5. Здатність до письмової й усної комунікації; 6. Здатність до ділових комунікацій у професійній сфері, знання основ менеджменту, етики ділового спілкування, навички роботи в команді; 7. Навички забезпечення безпеки життєдіяльності; 8. Прагнення до збереження природного навколишнього середовища та забезпечення сталого розвитку суспільства; 9. Розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей і відносно природи (принципи гуманізму, етики, біо-, еко- та геоетики).
4.3	<i>Спеціальні (фахові) компетентності</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Базові знання з географічних наук: об'єктно-предметна область, поняттєво-термінологічний апарат, теорії і концепції, закони і закономірності, методи дослідження відповідно до спеціалізації; 2. Здатність до системного географічного мислення;

		<p>3. Розуміння основних фізико-географічних та суспільно-географічних процесів, що відбуваються у географічному просторі на різних рівнях його організації;</p> <p>4. Розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку та взаємодії природи і суспільства й уміння їх використовувати у професійній, соціальній, педагогічній діяльності;</p> <p>5. Здатність застосовувати базові знання фундаментальних наук при вивченні природних та антропогенних геосистем різного ієрархічного рівня;</p> <p>6. Здатність проводити географічний аналіз природних та суспільних об'єктів і процесів у різних просторово-часових масштабах;</p> <p>7. Здатність використовувати теоретичні знання та практичні навички для моделювання різних аспектів територіальної організації життєдіяльності суспільства;</p> <p>8. Здатність здійснювати збір, реєстрацію та аналіз даних про стан природних територіальних систем за допомогою відповідних методів і технологічних засобів у польових і лабораторних умовах;</p> <p>9. Здатність застосовувати уміння роботи зі статистичними даними, збору, узагальнення та обробки статистичної інформації, що відображає стан суспільних територіальних систем;</p> <p>10. Картографічна компетентність: уміння давати комплексну географічну оцінку території за результатами аналізу карт, здатність відображати географічні об'єкти і процеси за допомогою картографічних творів;</p> <p>11. Здатність використовувати географічні інформаційні технології для вирішення експериментальних і практичних завдань у галузі фізичної, соціально-економічної географії, географії рекреації та туризму;</p> <p>12. Здатність здійснювати педагогічну діяльність та викладати дисципліни професійної підготовки у загальноосвітніх та спеціалізованих навчальних закладах</p>
--	--	--

V. Нормативний зміст підготовки здобувача вищої освіти

<p>Результати навчання. Здобувач вищої освіти повинен бути здатним:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Збирати, обробляти, аналізувати і систематизувати наукову та технічну інформацію для вирішення географічних завдань; 2. Планувати, організувати і проводити стаціонарні, напівстаціонарні та польові географічні спостереження; 3. Будувати картографічні моделі, оформляти картографічні твори з використанням сучасних методів та технологій; 4. Використовуючи методи дистанційного зондування Землі, вміти розпізнавати географічні об'єкти і процеси та застосовувати їх для аналізу параметрів навколишнього середовища; 5. Використовуючи цифрові дані, алгоритми, карти, вміти користуватися комп'ютерними та географічними інформаційними системами; 6. Використовувати спеціальне програмне забезпечення для обробки статистичних даних та отримання нової інформації про природні та суспільні об'єкти і процеси; 7. Володіти методами і прийомами аналізу та якісної і кількісної оцінки генезису, еволюції і тенденцій розвитку об'єктів та явищ навколишнього середовища; 8. Аналізувати та оцінювати вплив географічних властивостей регіону на характер та оптимальність природокористування;
--

9. Визначати зміни характеристик природного середовища під впливом різних типів господарської діяльності;
10. Застосовуючи методи суспільно-географічних досліджень, вміти аналізувати різні аспекти територіальної організації життєдіяльності суспільства;
11. Володіти навичками комплексного фізико-географічного, суспільно-географічного та туристсько-рекреаційного аналізу територій;
12. Проводити аналіз туристсько-рекреаційного потенціалу територій та давати оцінку туристсько-рекреаційних ресурсів;
13. Володіти методиками навчальної та виховної роботи у загальноосвітніх навчальних закладах на основі сучасних науково-педагогічних досягнень.

Знання:

- базові знання природничих, суспільних і точних наук в обсязі, необхідному для засвоєння географічних дисциплін;
- базові знання природничо-географічних наук: об'єктно-предметна область, поняттєво-термінологічний апарат, теорії і концепції, закони і закономірності, методи дослідження тощо;
- базові знання суспільно-географічних наук: об'єктно-предметна область, поняттєво-термінологічний апарат, теорії і концепції, закони і закономірності, методи дослідження тощо;
- базові знання географії рекреації та туризму: об'єктно-предметна область, поняттєво-термінологічний апарат, теорії і концепції, закони і закономірності, методи дослідження тощо;
- базові знання картографії, принципи і методи створення картографічних моделей, способи картографічного зображення;
- чинники диференціації природи, принципи ландшафтної організації географічної оболонки, класифікації ландшафтів;
- базові уявлення про територіальну організацію суспільства, концепції територіальних структур;
- базові уявлення про географічні основи раціонального природокористування та охорони природи;
- базові знання з фізичної географії України і світу;
- базові знання з економічної та соціальної географії України і світу;
- базові знання з географії рекреації та туризму України і світу;
- теоретичні основи і прикладні аспекти застосування геоінформаційних систем та технологій у географічних дослідженнях;
- форми, методи і прийоми навчальної діяльності у загальноосвітніх навчальних закладах.

VI. Форми атестації здобувачів вищої освіти.

6.1. Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи бакалавра.
6.2. Вимоги до кваліфікаційної роботи	Кваліфікаційна робота бакалавра є важливою частиною навчального процесу. Вона виконується за матеріалами, зібраними протягом практик, під час роботи в бібліотеках, власних польових досліджень. Кваліфікаційна робота повинна вміщувати аналіз літературних джерел (включаючи фондові та архівні) і результати самостійної роботи студента з матеріалом, зібраним і опрацьованим ним особисто. Кваліфікаційна робота передбачає проведення аналізу та прикладне дослідження об'єктів, процесів, актуальних проблем, вивченням яких займається географічна наука. Обсяг та структура роботи встановлюється вищим навчальним закладом. Робота повинна перевірятися на наявність плагіату згідно з процедурою,

	визначеною системою забезпечення вищим навчальним закладом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти. Анотація кваліфікаційної роботи, її зміст мають бути опубліковані на офіційному сайті вищого навчального закладу або його структурного підрозділу.
--	---

VII. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

У ВНЗ повинна функціонувати система забезпечення вищим навчальним закладом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості), яка передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників вищого навчального закладу та регулярно оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті вищого навчального закладу, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників мінімум 1 раз на 5 років;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів вищої освіти;
- 9) інших процедур і заходів.

Система забезпечення вищим навчальним закладом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) за поданням ВНЗ оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, та міжнародним стандартам і рекомендаціям щодо забезпечення якості вищої освіти.

Професії, професійні назви робіт

згідно з чинною редакцією Національного класифікатора України: Класифікатор професій (КП) станом на 01.03.2015 р. (ДК 003 : 2015) із змінами, затвердженими наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 4 березня 2016 року № 394, на фахову підготовку з яких можуть бути спрямовані освітньо-професійні та освітньо-наукові програми за спеціальністю «Географія»

Професійна назва робіт	Код КП
Фахівці – професії, що вимагають знань в одній чи більше області географічних наук. Професійні знання полягають у виконанні спеціальних робіт, пов'язаних із застосуванням положень та використанням методів відповідних наук. До них належать професії, яким відповідає кваліфікація за дипломом бакалавра	
Технік-аеролог	3111
Технік-агрометеоролог	3111
Технік-гідролог	3111
Технік-метеоролог	3111
Технік-океанолог	3111
Технік-картограф	3118
Технік-геодезист	3119
Технік-гідрометрист	3212
Технік-землевпорядник	3212
Технік (природознавчі науки)	3212
Асистент географа	3439

Фахівець, підготовлений до роботи за спеціальністю 106 «Географія», може залучатись до таких видів економічної діяльності (за ДК 009:2010):

Код КВЕД		Назва економічної діяльності
Розділ	Клас	
Секція М		ПРОФЕСІЙНА, НАУКОВА ТА ТЕХНІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ
72		Наукові дослідження та розробки
	72.19	Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук
	72.20	Дослідження й експериментальні розробки у сфері суспільних і гуманітарних наук
Секція Р		ОСВІТА
85.3		Середня освіта
	85.31	Загальна середня освіта
	85.32	Професійно-технічна освіта
85.6		Допоміжна діяльність у сфері освіти
	85.60	Допоміжна діяльність у сфері освіти
Секція R		МИСТЕЦТВО, СПОРТ, РОЗВАГИ ТА ВІДПОЧИНОК
91		Функціонування бібліотек, архівів, музеїв та інших закладів культури
	91.04	Функціонування ботанічних садів, зоопарків і природних заповідників
Секція S		НАДАННЯ ІНШИХ ВИДІВ ПОСЛУГ
94		Діяльність громадських організацій

Фахівець може займати первинні посади:

<i>Код КП</i>	<i>Професійна назва робіт</i>
2148.2	Картограф
2148.2	Картограф-укладач
2148.2	Фахівець з геосистемного моніторингу навколишнього середовища
2148.2	Фахівець з дистанційного зондування Землі та аерокосмічного моніторингу
2149.2	Інженер з охорони навколишнього середовища
2320	Вчитель середнього навчально-виховного закладу
2442.2	Географ
2442.2	Географ (політична географія)
2442.2	Географ (фізична географія)
2442.2	Географ-економіст
2442.2	Фахівець з міського та районного планування
2442.2	Фахівець з розміщення продуктивних сил та регіональної економіки
2442.2	Фахівець з управління природокористуванням
3439	Асистент географа
3439	Асистент географа (політична географія)
3439	Асистент географа (фізична географія)
3439	Асистент географа-економіста
3439	Асистент фахівця з міського та районного планування
3439	Асистент фахівця з розміщення продуктивних сил та регіональної економіки
3439	Громадський інспектор з використання та охорони земель